

IJslandse avonturen

Tot mijn knieën in de sneeuw

Op de kaart van IJsland bevinden zich enkele grote, witte vlekken. Een stuk of 10. Naar één van die 10 grote, witte vlekken reist verslaggever Marco van Nugteren af. Het is de op een-na-grootste gletsjer van het eiland. En dat is niet het enige wat Marco op IJsland doet...

TEKST MARCO VAN NUGTEREN, FOTO'S SANDER BOER

BIJ DE GULLFOSS-WATerval KLETTERT HET WATER MAAR LIEFST 32 METER NAAR BENEDEN EN GEMIDDELD VALT ER ZO'N 100.000 LITER PER SECONDE

Morgen gaat deze excursie niet door. Te gevaarlijk, er komt een gigantische sneeuwstorm aan. Het klinkt misschien gek, maar ik mag dus van geluk spreken dat ik nu zorgeloos en slechts tot mijn enkels in de sneeuw sta. Om me heen zie

ik een soort besneeuwd maanlandschap. Donkere keien drukken zich door de sneeuwlaag heen. De wolken hangen laag, pal voor de witte bergen. De ijskoude wind snijdt in mijn gezicht. Af en toe stoot ik mijn voet tegen een besneeuwde kei aan. Ik kan het nauwelijks bevatten dat we dit ruige landschap met een heuse

moeten overstappen op een ander voertuig, dat ons naar het hart van de gletsjer brengt, waar we een heuse ijstunnel gaan bezoeken. “Daar komt ie,” zegt fotograaf Sander. In de verte komt het gevaarte aanrijden. Een levensgrote monstertruck. Een gletsjertruck, noemt onze gids hem. Volgens hem is ie tweedehands gekocht van de Russen, die hem hebben gebruikt voor een raketinstallatie. Er zitten maar liefst acht wielen onder – met spikes – die zich een weg over de keien banen, dwars door de sneeuw heen. Ik moet even slikken bij de gedachte dat wij naar de plek gaan waar deze gigant nu vandaan komt. Sander ook. Hij zegt: “We moeten niet voor niets op dit ding overstappen. Volgens mij komen wij straks in een horrorfilm uit.”

Voetbaldwerg

Eén dag eerder. Dit is de allereerste keer dat ik in – of nee, óp IJsland ben. Mijn kennis over IJsland is niet héél groot. Het eerste wat me over het eiland te binnenschiet, is dat het op het afgelopen EK als voetbaldwerg het grote Engeland heeft uitgeschakeld. Niet onbelangrijk, dacht ik zo. Verder weet ik dat voor IJslanders de naam van hun vader plus ‘son’ hun achternaam is. Ook een leuk weetje. Tot slot verbaas ik mij altijd over de klanken in de IJslandse taal. Een IJslander lukt het moeiteloos om het woord *Hallmundarhraun* vloeiend uit te spreken. Ik ben benieuwd of het mij ook lukt in de twee volle dagen dat ik hier ben. Via Gray Line, een toerismebureau, heb ik twee dagexcursies geboekt, waarvan vandaag de eerste is. Ik bezoek de

Toch nog zon op IJsland.

Mooi speelgoed, zo'n quad.

Gullfoss-watervallen, de geiser die Strokkur heet en ik ga quadrijden. Dat doe ik over geasfalteerde wegen, maar ook over bergpaadjes vol met keien en ik ga zelfs door een rivier heen. We rijden naar de top van de Mount Hafrafell, waar een spectaculair uitzicht op het berglandschap op ons wacht, en weer terug. Het is mooi speelgoed, zo'n quad. Gas geven doe ik door met mijn rechterduim de knop bij het handvat in te drukken. Met de versnellingspook schakel ik tussen de lage en de hoge versnelling. Daarnaast heeft de quad een handrem en een voet-

rem. Als het te laat is om een van die twee te gebruiken, is er altijd nog de noodstop. Als je die indrukt, stopt de motor ermee. In het uiterste geval kan ik ook nog toeteren. Dat zou voor de bij mij achterop zittende Sander misschien wel handig zijn, dat ik hem af en toe waarschuw. “Whoaaaaaaah!” hoor ik hem regelmatig roepen. Hij kijkt voortdurend tegen mijn rug aan en ziet niet wat er komen gaat. Iedere keer als ik met een kilometer of 60 per uur door een kuil of over een kei raas, stuitert hij op en neer. Ik dender ook door net bevroren plassen

Welkom op de besneeuwde maan.

De Hraunfossar-waterval.

heen, één keer zo hard dat het water over ons heen vliegt en we allebei zo verzopen als een kat zijn. “Whoaaaaaah!” roept Sander dan weer. Het hoogtepunt van de anderhalf uur durende tocht is het moment dat ik dwars door de rivier rijd, van de ene naar de andere kant. Op dat moment gaat mijn quad zó diep het water in dat zelfs mijn schoenen onder water belanden. Sander: “Je rijdt als een maniak.”

Golden Circle

Een paar uur later zit ik alweer in een andere voertuig, achterin een touring-bus. Daarmee is deel twee van de dag-excursie begonnen. Terwijl ik door de regendruppels op de ruiten naar buiten tuur, naar de dorre grasvlaktes waar we langs rijden, hoor ik door de speaker het getik van een vinger op een microfoon, gevolgd door een vrouwenstem die ietwat onzeker zegt: “Hellooooo?” Jawel, we

horen haar. Anna is onze gids tijdens dit deel van de excursie, waarin we de zogenoemde Golden Circle afleggen. Voor me steken hoofden met mutsen boven de stoelleuningen uit. Het elektronische scherm in de bus geeft 3 graden aan. Het valt me op dat het in de bus stikt van de Aziaten. Naast me zit er een in een paarse trui en een roze skibroek, met donkere haren tot zijn schouders en een vlassig snorretje. Even verderop zit een Aziatische vrouw van wie het gezicht volgens Sander dusdanig op onweer staat dat je gaat denken dat haar hele familie uitgemoord is. Zojuist. Allemaal luisteren ze aandachtig naar de feitjes die Anna over IJsland opdreunt. Dat IJsland slechts 300.000 inwoners heeft terwijl het net zo groot is als heel Groot-Brittannië. Dat we langs het huis van een Nobelprijswinnaar rijden. Dat een of andere boer een kerk heeft gebouwd nadat zijn vrouw overleden was. Dat het hier stikt van de schapen. Dat ze op IJsland zeggen: “Als het weer je niet bevalt,

Wat doet zo'n warme geiser op IJS-land?

DEZE STROKKUR BARST IEDERE ZES TOT TIEN MINUTEN UIT EN BEREIKT ALS JE GELUK HEBT EEN HOOGTE VAN VEERTIG METER

wacht dan vijf minuten, want dan verandert het.” En ja hoor, precies op dat moment begint het te hagelen. Bedankt Anna!

De eerste tussenstop die we maken, is bij het Nationaal park Þingvellir. Ook al zo’n onuitsprekbaar woord, met name door die eerste letter die als ‘th’ schijnt te klinken. In ieder geval is Þingvellir een van de prachtigste plekken van IJsland, als ik de folder mag geloven. Þingvellir is een gigantische, geologische spleet in de aarde, die zich gevormd heeft tussen de Noord-Amerikaanse en Euraziatische tektonische platen. Het gevolg daarvan was de vorming van het grootste meer van IJsland, omringd door spectaculaire kliffen die voor een pittoresk landschap zorgen. Sander: “Ik snap er niets van.”

De tweede tussenstop is bij de Gullfoss-waterval, ook wel de gouden waterval genoemd. Dit omdat je bij zonnig weer een prachtige regenboog boven het water zou moeten zien. Sander en ik zien helemaal niets. Tijdens ons bezoek is het bewolkt, de wind staat verkeerd en we worden nat van het neerkletterende water dat via de kliffen terug omhoog spat. Desondanks is het bezoeken van de waterval uiterst bijzonder. De feiten zijn eigenlijk te bizar voor woorden. Het water klettert in twee trappen in totaal maar liefst 32 meter naar beneden en gemiddeld valt er zo’n 100.000 liter. Per seconde, welteverstaan. In extreme gevallen valt er zelfs 2.000.000 liter water per seconde. Niet te bevatten voor aardse wezens zoals Sander en ik. En o ja, ook nog zoiets, al dat (smelt)water

is afkomstig van de gevreesde gletsjer die we morgen bezoeken. Sander: “Morgen gaan we verdomme naar Siberië.”

Bizar verschijnsel

De derde en laatste tussenstop maken we bij de geiser Strokkur. Een geiser is ook al zo’n bizar, natuurkundig verschijnsel. Deze Strokkur barst iedere zes tot tien minuten uit en bereikt een hoogte van vijftien tot twintig meter, als je geluk hebt zelfs veertig meter. Er staat een bord bij met de tekst: 80 tot 100 graden. Iets verderop staat een ander bord: ‘Pas op, het dichtstbijzijnde ziekenhuis is 62 kilometer verderop’. Afijn, het schouwspel is in ieder geval indrukwekkend. Ik heb me laten vertellen dat deze geiser →

De Gullfoss-waterval.

23 meter diep is en dat het water onderin een temperatuur van 120 graden bereikt, maar dat het door de heersende druk niet gaat koken. Op 16 meter diepte is de druk laag genoeg, waardoor het bloedhete water wél in damp verandert. Deze damp zoekt een uitweg en sleurt het bovenliggende water met zich mee.

Een uitbarsting, ook wel een eruptie genoemd, is het gevolg. Net als de talloze selfiesticks die dan razendsnel tevoorschijn komen. Sander: “Hoe is het toch in hemelsnaam mogelijk dat dit warme ding in nota bene IJS-land te vinden is?” Stokkur is overigens bij lange na niet de enige geiser in dit dal. Hij wordt

omringd door tientallen kleine warmwaterbronnetjes, die allemaal borrelen als het pannetje water dat ik thuis weleens op het vuur zet. Sander: “Als je hier op een willekeurige plek in de grond een gat boort, krijg je dan ook een geiser?” De volgende dag zitten we opnieuw in een touringbus. Een andere, dit keer. We hebben ook een andere gids, zijn naam is Piartni. Hij moet er gelukkig zelf om lachen. Piartni blijkt niet alleen een prima chauffeur te zijn, maar ook een verdomd goede verhalenverteller. Waar ik op de eerste dag in de bus af en toe wegdommelde bij het aanhoren van feitjes over waarom een of andere boer geen paarden heeft, luister ik nu ademloos naar de verhalen van Piartni. Twee verhalen blijven me bij. Zoals deze: “Pas op,” zegt Piartni opeens. “We rijden nu door een van de winderigste plekken van IJsland. Gelukkig waait het vandaag maar 9 meter per seconde. Zegt jullie dat wat, een meter per seconde? Nee hè? Nou, voor IJslandbegrippen is 9 meter per seconde helemaal niks. 30 meter per seconde, dat is andere koek. Dan rijden de bussen van Gray Line niet meer. En

vanaf 37 meter is er zelfs officieel sprake van een orkaan. Maar het kan nog véél en véél harder waaien. Vanaf 45 meter per seconde is de weg simpelweg dicht. Eerst was het record 56 meter per seconde. Dat heeft heel lang stand gehouden, tot het op een dag héél hard begon te waaien. Toen zagen weermannen opeens 57 op de meter staan. Dat getal bleef maar stijgen...58...59...60... Het ging maar door...61...62...63... Ongelofelijk was het. Maar 63, daar bleef de meter op stilstaan. Lang, heel lang. Vreemd, want wind is nooit zo lang zo stabiel. Wat bleek? Het weerstation was weggeblazen.”

Eersteklas schaap

Best een aardig verhaal van Piartni, dacht ik zo. Zijn tweede verhaal is bijkans nog opmerkelijker: “Laatst zat ik in de auto. Het was donker en ik zag opeens het silhouet van een schaap opdoemen. Midden op de weg. Ik kon kiezen: of een ruk aan mijn stuur geven, met alle gevolgen van dien met die afgrond naast me, of het schaap aanrijden. Eigenlijk had ik dus geen keus. Ik koos voor het laatste, sorry, en toen ik uitstapte, boog

De ingang van de ijstunnel.

ik voorzichtig over het schaap heen. Het was dood. Ik belde de politie om te vragen wat ik moest doen. Sleep het schaap naar de kant van de weg, zeiden ze. Noteer het nummer in zijn oor en laat uw gegevens achter, dan nemen wij contact met u op. Een dag later werd ik teruggebeld. *We hebben de eigenaar van het schaap getraceerd*, zei de politieman. *Hij zegt dat het een eersteklas schaap was. Daarom moet u hem 9000 IJslandse Kroon (74 euro, red.) betalen.* Dus ik zeg: *Een eersteklas schaap? Bestaat er dan ook zoiets als een tweedeklas schaap?*

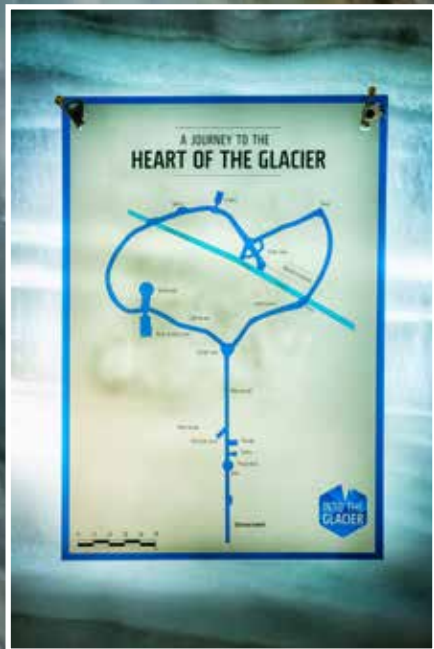
Jazeker, zei de agent. *Als u die had doodgereden, had u minder moeten betalen. Maar wie bepaalt dan wat voor klas schaap het is?* vroeg ik. Toen zei de agent: *Wij niet. Wij zijn geen kenners. Dat vragen we aan de schaapboeren.* *Nou*, antwoordde ik, *dan moet je dus altijd 9000 IJslandse Kroon betalen.* Kort na dit verhaal stoppen we opnieuw bij watervallen. Dit keer bij Hraunfossar, ook wel de lava-watervallen genoemd. Volgens onze gids Piartni stroomt het smelt- en regenwater hier, voordat het naar beneden klettert, eerst onder de

Bij Þjófakrokur linksaf.

HET ENE MOMENT ZIEN WE HOOGUIT NOG WAT VERDWAALDE SNEEUWKORRELS OP HET ASFALT. HET ANDERE MOMENT BEVINDEN WE ONS OP EEN BESNEEUWD MAANLANDSCHAP

Handig om niet te verdwalen.

HET IS DE GROOTSTE DOOR MENSEN GEMAAKTE IJSTUNNEL TER WERELD. EEN METER OF 500 LANG, 25 METER ONDER DE OPPERVLAKE VAN DE LANGJÖKULL-GLETSJER.

grond door lavakanalen van het lavaveld Hallmundarhraun heen (weet u nog, van dat onuitspreekbare woord). Het lava is waterdoorlaatbaar en ligt op een harde ondergrond. Je ziet dus niet een rivier die naar beneden stort, maar water dat uit het niets vanuit de rotswand verschijnt. Alsof het 'uit de muur' komt. Een bijzonder gezicht. Prachtig ook, alleen werkt het weer vandaag niet mee. Ik moet terugdenken aan de woorden van Anna: "Als het weer je niet bevalt, wacht dan vijf minuten, want dan verandert het." Wanneer Sander en ik de bus uitstappen schijnt de zon nog, maar kort daarop begint het opeens keihard te sneeuwen. Alsof onze liever Heer ons wil voorbereiden op ons bezoek aan de Langjökull-gletsjer, de volgende tussenstop. Vanuit Hraunfossar is het ongeveer een uur rijden naar de gletsjer. Het is bizar om te zien hoe snel het landschap tijdens die rit verandert. Het ene moment zien we hooguit nog wat verdwaalde sneeuwkorrels op het asfalt, het andere moment bevinden we ons op een besneeuwd

Aan de (sneeuw)ketting.

Bukken, Marco.

maanlandschap. De touringcar rijdt glijdend en glibberend met één kilometer per uur een witte berg op, om ons af te zetten aan het begin van de op-een-na-grootste gletsjer van IJsland (50 bij 20 kilometer). Hier moeten we overstappen op de levensgrote truck. Hier gaat het avontuur pas echt beginnen. "Daar komt ie," zegt Sander.

Ijstunnel

Sander en ik, en de stuk of veertig andere deelnemers van deze excursie, knipperen nog eens met onze ogen. We slikken een keer en stappen in de truck. Die moet ons naar het hart van de gletsjer brengen, waar een heuse ijstunnel is gebouwd. Wanneer het gevaarte vertrekt, zien we in de dichte mist nog net de donkere gestalte van een andere truck voor ons. De chauffeur rijdt op basis van GPS. Anders heeft ie geen flauw idee heeft waar ie heen moet. Er is op deze gletsjer geen enkele vorm van een weg. In een slakkengang rijden we dwars door de mist en dwars door de sneeuw, die op sommige punten zeker een meter hoog is. Af en toe slipt de truck weg door een stuk ijs en schrikken Sander en ik ons rot. Wat ook niet meehelpt, is dat we halverwege de rit een jeep op z'n zij zien liggen. Net gebeurd, de koplampen zijn nog aan. Naar buiten kijken zit er op een gegeven moment ook niet meer in. De ruiten raken al snel compleet bedekt met sneeuw. Ook de chauffeur ziet weinig: zijn

beslagen voorruit veegt hij regelmatig schoon. Sander: "Het lijkt wel alsof we opeens op de Noordpool zijn." Eerlijk is eerlijk: de ijstunnel die op ons ligt te wachten, mag er zijn. Het is de grootste door mensen gemaakte ijstunnel ter wereld. Een meter of 500 lang, 25 meter onder de oppervlakte van de Langjökull-gletsjer. Buiten sta je letterlijk tot aan je knieën in de sneeuw. Binnen leer je er dat ijs niet altijd wit, maar ook blauw kan zijn, wanneer het op een gletsjer valt en net zolang wordt samengeperst tot het onderdeel van de gletsjer is. Ook mooi: er is een kleine kapel waarin je kunt trouwen. Allemaal prachtig natuurlijk, echt waar. Maar het is lang, lang niet zo spectaculair als de reis ernaartoe. ■

Deze reis zelf maken?

Boek dan eerst een vlucht naar Reykjavik. De budget luchtvaartmaatschappij Wow Air vliegt dagelijks (vanaf eind maart 2 x keer per dag) van Schiphol naar Reykjavik. Hun website is www.wowair.nl. De twee dagexcursies kunnen geboekt worden bij Gray Line via www.grayline.is. De namen hiervan zijn 'ATV & Golden Circle' en 'Inside the glacier'. Wij logeerden in Hotel Klettur, www.hotelklettur.is. Nog makkelijker is een compleet pakket boeken bij BBI Travel, deze reisorganisatie is gespecialiseerd in IJsland, Scandinavië en Ierland. www.bbi-travel.nl.